

підживлюватися їхніми інвестиційними фондами, що призводить до порушення етичних і правових норм. Інвестиції в озброєння також можуть вплинути на міжнародну стабільність і безпеку та спричинити різні соціальні та економічні проблеми [3 с. 62].

З іншого боку, деякі дослідження показують, що інвестиції в озброєння мають і позитивні сторони, такі як стимулювання технологічного розвитку і збільшення зайнятості в промисловості. Також можуть існувати правові та етичні рамки, що регулюють інвестиції в озброєння і війну, такі як міжнародні санкції і закони про контроль над експортом озброєнь.

Переваги етичного інвестування в озброєння і війну полягають у наступному:

1. Зменшення ризику збройних конфліктів і сприяння соціальній та економічній стабільності;
2. Розвиток мирних технологій та інфраструктури сприяє розвитку науково-технічного потенціалу та стимулює створення робочих місць;
3. Зменшення кількості збройних конфліктів призводить до зменшення кількості екологічних катастроф, забезпечуючи таким чином збереження природних ресурсів та екологічну стійкість;

Недоліками етичних інвестицій в озброєння та війну є:

1. Мінімальний вплив на ринок озброєнь, оскільки багато інвесторів не мають етичного елементу у своїй діяльності.
2. Відсутність стандартів і критеріїв, що регулюють етичні інвестиції в озброєння і війну, що може створювати ризики для інвесторів.
3. Ризик фінансових втрат, оскільки сектор озброєнь і війни є нестабільним сектором ринку з великими коливаннями.

Отже, етичні інвестиції в озброєння та війну мають переваги та недоліки, які слід враховувати при прийнятті інвестиційних рішень. Важливо забезпечити збалансованість інвестицій, беручи до уваги не лише економічні, але й соціальні та екологічні чинники.

Література:

1. Пересада А.А. Інвестування : навч. посіб. Київ : Київ. нац. екон. ун-т, 2020. 249 с.
2. Вакулич М. М. Моніторинг інвестиційного клімату економіки України : навч. посіб. 3-тє вид. Харків : Екон. нобел. вісн., 2019. 438 с.
3. Краус Н., Копиця Я. Венчурне інвестування як пріоритетний напрям інноваційного розвитку економіки країни. *Економічний простір*. 2021. Т. 3, № 2. С. 59–67.

Єрошенко О.

к. ю. н., магістр державного управління,
магістрант (здобувач вищої освіти)

ОП «Управління публічними фінансами»
Одеський національний економічний університет

Слатвінська М.

д. е. н., професор,
Одеський національний економічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

На сьогодні фінансове забезпечення інституту місцевого самоврядування досягнуло свого критичного рівня і відповідно потребує таких змін, які дозволять забезпечити дохідну базу місцевих бюджетів в обсязі, достатньому для належної реалізації місцевої соціально-економічної політики з метою дієвого розвитку областей, окремих районів та об'єднаних територіальних громад.

Проблеми, пов'язані з місцевим оподаткуванням розглянуто такими вченими-економістами, як: В.Л. Андрущенко, М.П. Бандида, Л.Б. Баранник, Ю.А. Бартчук, В.М. Геєць, В.Г. Даудова, В.С. Дмитровська, О.П. Кириленко, В.І. Кравченко, І.О. Луніна, А.М. Соколовська, Н.В. Сошка, І.З. Шукіс та ін.

У наявних наукових розробках питання оптимізації місцевого оподаткування та його взаємозв'язку з можливостями реалізації якісної місцевої соціально-економічної політики вбачається дещо фрагментарним. Тому виникає потреба в подальших наукових розвідках в цьому напрямку.

На сьогодні чинна система місцевого оподаткування, визначена Податковим кодексом України [1], не забезпечує в повній мірі фінансової автономії та незалежності місцевого самоврядування, як базового рівня реалізації соціально-економічної політики в державі. Хронічною проблемою є неефективність управління місцевими фінансами, недостатній обсяг доходів місцевих бюджетів та їх щорічне доформування за рахунок міжбюджетних трансфертів. Неефективність управлінської діяльності органів місцевого самоврядування в фінансовій сфері підтверджується звітами Рахункової палати України за 2021-2023 роки [2].

«Через велику подрібненість територіальних громад, відсутність власних можливостей розвитку, старіння населення, значний вплив економічно активної його частини у великі міста чи за межі України поліпшити якість надання членам територіальних громад, насамперед сільських і селищних, гарантованих державою якісних соціальних і адміністративних послуг, відповідальність за які несуть органи місцевого самоврядування, на нинішній територіальній та законодавчій основі немає можливості» [3; С.3].

До ключових проблем місцевого оподаткування в Україні, на думку І.О. Луніної, «слід віднести:

- невеликий перелік місцевих податків та зборів порівняно з іншими країнами, де їх кількість сягає 50-100;
- відсутність права органів місцевого самоврядування на встановлення власних податків і зборів на своїй території;
- відсутність зацікавленості представників місцевої влади у додатковому залученні коштів шляхом стягнення місцевих податків і зборів;
- відсутність взаємозв'язку між рівнем суспільних послуг, що надаються на певній території, з податковим навантаженням на населення;
- неефективність окремих податкових ставок, що не дає змоги забезпечити стабільних надходжень до місцевих бюджетів;
- незначну фіскальну роль місцевих податків і зборів у зведеному бюджеті України» [4; С.17].

Також до актуальних проблем місцевого оподаткування доцільно віднести недосконалу систему адміністрування місцевих податків і зборів, неналежний контроль за процесом їх стягнення.

При цьому місцеві податки і збори, які у міжнародній практиці визначаються як локальні податки, є основним джерелом дохідної частини місцевих бюджетів таких держав, як США, Франція, Італія, де місцеві органи влади наділені правом самостійно встановлювати місцеві податки і збори [5; С.30].

Такий підхід дозволяє органам місцевого самоврядування зазначених країн за рахунок місцевих податків і зборів, які є потужним джерелом фінансування локальних потреб, ефективно вирішувати питання благоустрою, екології, містобудування,

професійної підготовки фахівців тощо, і відповідно заслуговує на увагу для його можливого запозичення до національного податкового законодавства України.

Місцеві податки і збори відповідають, в першу чергу, інтересам територіальних громад, в особі органів місцевого самоврядування, оскільки ці податкові платежі є виключно їх фінансовою базою. Тому саме вони мають забезпечувати належний контроль за процесом їх сплати, однак з застосуванням механізмів, визначених державою в податковому законодавстві.

Висновки і пропозиції. Оптимізація місцевого оподаткування та податкового законодавства з метою збалансування місцевих бюджетів має відбуватися, на нашу думку, не лише в напрямку розширення бази оподаткування та збільшення кількості платників податків, а в першу чергу в напрямку встановлення таких податків і визначення таких категорій платників, які б забезпечували невеликі адміністративні витрати. А також дозволяли б здійснювати дієвий контроль за процесом їх сплати при достатньому обсязі надходжень. Це дозволить створити надійне джерело наповнення дохідної частини місцевих бюджетів та забезпечить ефективну реалізацію соціально-економічної політики в областях, окремих районах та об'єднаних територіальних громадах.

Література:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

2. Рахункова палата України : сайт. URL: <http://rp.gov.ua/FinControl/!FinReports/?pid=111> (дата звернення: 24.04.2023).

3. Сидор І.П., Карпишин Н.І. Місцеве оподаткування в Україні в контексті фінансового забезпечення суспільних послуг // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2020/58.pdf.

4. Луніна І.О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І.О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – №9. – С. 14-19.

5. Надьон Г.О., Харківський М.С. Перспективи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду / Г.О. Надьон, М.С. Харківський // Часопис економічних реформ. – 2010. – №3. – С. 28-33.

Захожай К.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів імені Віктора Федосова,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Касан Є.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ НА БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

З початком повномасштабного вторгнення країни-агресора 24 лютого 2022 року всі суб'єкти вітчизняної економіки зіштовхнулися з непередбачуваними викликами, спричиненими введенням обмежень згідно норм запровадженого в Україні правового режиму воєнного стану. Слід зазначити, що фінансовий сектор виявився у певній мірі готовим до цих подій, у першу чергу завдяки плідній праці учасників ринку та системній роботі банківського регулятора впродовж попередніх років, у тому числі в умовах карантинних обмежень, пов'язаних із пандемією COVID-19. Завдяки виваженим діям НБУ банківський сектор встояв та продовжує функціонувати і розвиватися, зокрема

невідкладного характеру набули заплановані нормативні та регуляторні зміни в контексті прискореної євроінтеграції нашої держави до ЄС [1, 3].

Проте, слід зазначити, що у березні 2022 року більшість українських банків були вимушені припинити роботу своїх відділень на тих територіях, де велися активні бойові дії, та які опинилися під тимчасовою окупацією. Причинами таких заходів стали безпекові вимоги, велика міграція населення й зниження ділової активності, що призвело до зменшення попиту на банківські послуги у певних регіонах [4]. Крім того, банки змушені були проводити оптимізацію роботи задля скорочення своїх витрат. Однак, одразу після звільнення частини українських територій банки почали відкривати там відділення, забезпечуючи доступ до фінансових послуг усім мешканцям України. Так, вже у травні 2022 року працювало більше 80% банківських відділень, зареєстрованих станом на початок цього року.

Наразі вітчизняні банки активно вдосконалюють свої технологічні рішення, які забезпечують клієнтам зручний та швидкий доступ до операцій з власними грошовими коштами, у тому числі розміщеними на рахунках, як в межах України, так і закордоном. Незважаючи на те, що війна триває і у 2023 році, банки продовжують стабільно працювати, пропонувати клієнтам актуальні продукти та підвищувати рівень доступності та якості фінансових послуг. Саме завдяки цьому кредитний портфель гривневих позик бізнесу збільшився на понад 9%, що пов'язано з активним кредитуванням аграрного сектору переважно за рахунок реалізації відповідних державних програм. При цьому спостерігається скорочення портфеля валютних кредитів і призупинення іпотечного кредитування, що не дивно в умовах дії правового режиму воєнного стану [5].

Зазначене вище спричинено тим, що від початку дії воєнного стану на всій території держави Національний банк України запровадив тимчасові обмеження, зокрема щодо валютного регулювання, що значною мірою ускладнило роботу як вітчизняного бізнесу, так і населення. Спільнота із розумінням ставиться до дій регулятора банківської системи, однак окремі положення Постанови №18 НБУ, на думку представників бізнесу, варто переглянути у найкоротший термін задля забезпечення виконання підприємствами договірних умов перед іноземними інвесторами та партнерами [2].

Варто підкреслити, що підприємці регулярно подають на розгляд НБУ актуальні та обґрунтовані пропозиції щодо перегляду тимчасових обмежень, значна частин яких вже врахована банківським регулятором та відображена у змінах до Постанови №18, затверджених протягом березня-жовтня 2022 року. Зокрема, першочергово варто зняти обмеження на переказ валютних коштів закордон для вітчизняних структур, які працюють з використанням імпортової сировини із залученням коштів іноземних інвесторів, а також експортують українські товари в інші країни. Крім того, ліміти на безготівкові операції за гривневими картковими рахунками безпосередньо стосуються бізнесу, оскільки в останні роки все більшої популярності набував такий банківський продукт як корпоративна платіжна картка. Відповідно, на думку експертів, будь-які ліміти на безготівкові розрахунки можуть спричинити значний перехід бізнесу на роботу з готівкою, що призведе до збільшення рівня тіньової економіки.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день важко правильно передбачити тенденції, що відбуватимуться у банківському секторі через продовження воєнного стану і дію різноманітних обмежень, однак певний оптимізм серед учасників фінансового ринку все-таки спостерігається. Незважаючи на те, що в умовах війни у банків погіршується співвідношення доходів і витрат у бік збільшення останніх, зростає частка NPL (непрацюючих кредитів), триває масова міграція людей закордон, є залежність у багатьох комерційних банків від рефінансування НБУ, банківські установи втрачають частину персоналу через скорочення кадрів або у зв'язку з мобілізацією, дані структури

доволі успішно реагують на ці виклики. Їм вдається зберігати операційний дохід в основному завдяки оптимізації витрат та готовності менеджменту адекватно реагувати на сучасні проблеми. При цьому шість фінустанов з початку повномасштабного вторгнення РФ заявили про свою неплатоспроможність (Мегабанк, Банк Форвард, Банк Січ, МР Банк, Промінвестбанк, Айбокс Банк, кожен з яких не являвся системно важливим банком для вітчизняної економіки та мав певні зауваження НБУ до своєї роботи ще до війни). Політика держави наразі спрямована на розробку механізмів забезпечення привабливих умов для повернення клієнтів, у тому числі й тих, які вимушено виїхали з України, що матиме безпосередній вплив на стабільність економіки у найближчій перспективі.

Література:

1. Національний Банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/> (Дата звернення 16.04.2023).
2. Про внесення змін до Постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18: Постанова Правління Національного Банку України від 21 липня 2022 р. № 154. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_21072022_154 (Дата звернення 18.04.2023).
3. Про деякі питання діяльності банків України та банківських груп: Постанова Правління Національного Банку України від 25 лютого 2022 р. №23. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_25022022_23 (Дата звернення 15.04.2023).
4. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Правління Національного Банку України від 24. 02. 2022 р. №18. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18 (Дата звернення 14.04.2023).
5. Щодо обслуговування споживчих кредитів: лист Національного Банку України від 14 квітня 2022 р. №21. URL: <https://document.vobu.ua/doc/11315> (Дата звернення 21.04.2023).

Ільницька І.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс

Степура М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Віктора Федосова

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Одним із основних шляхів якісного економічного розвитку є процес індустріалізації, що сприяє активній політиці розвитку інновацій у промисловій сфері. Важливо зазначити, що Україна володіє великими ресурсами для економічного розвитку, але деякі проблеми залишаються ще невирішеними, тому потребують детальнішого дослідження і впровадження нових рішень.

До питання вивчення економічного розвитку промислових підприємств зверталось багато науковців, таких як: О. Амоша, Я. Жаліло, О. Кушніренко, О. Новікова, Л. Петрашко, В. Шевченко та багато інших дослідників [1, 4].

Важливо зазначити, що промислові підприємства України надають вагомий внесок у економічний розвиток країни. Аналізуючи статистичні показники, необхідно підкреслити, що в Україні налічується майже 40 тисяч підприємств, що забезпечують зайнятість у різноманітних сферах держави. Важливо вказати, що на промислові підприємства припадає понад 70 % товарного експорту, а міжнародна торгівля